

Vreme: 28.07.2026 14:50

Medij: ekapija.com

Link: <https://www.ekapija.com/news/5622199/nizak-vodostaj-dunava-preti-privredi-gde-srbija-vec-trpi->

Autori: @ekapija

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS)

Naslov: Nizak vodostaj Dunava preti privredi - Gde Srbija već trpi najveće gubitke?

4532

(Foto: Ivonne Wierink/shutterstock.com) Dunav je ponovo na istorijski niskim vodostajima, a posledice više nisu samo ekološki problem ili izazov za rečni saobraćaj. Nizak vodostaj već utiče na energetiku, uvoz goriva, logistiku, industriju i poljoprivredu, dok se troškovi transporta povećavaju iz dana u dan. Prema podacima Rojtersa, vodostaj je na pojedinim deonicama toliko nizak da barže plove sa svega 30 do 40% uobičajenog tereta, dok su pojedine marine ostale gotovo na suvom. U Novom Sadu i drugim delovima Srbije pojavili su se peščani sprudovi, a na pojedinim lokacijama ponovo su izronile olupine brodova iz Drugog svetskog rata, koje dodatno otežavaju plovību. Najveći udar trpi transport Dunav je najvažniji evropski unutrašnji plovni koridor. Njime se prevoze nafta, derivati, žitarice, uglj, rude, đubivo i građevinski materijal. Kada vodostaj opadne, brodovi ne prestaju da plove, ali moraju da prepolove teret. Umesto 2.000 tona, pojedine barže danas prevoze svega 700 do 1.000 tona. To znači da je za isti posao potrebno dva ili čak tri puta više plovību, što automatski povećava cenu transporta. Logističke kompanije tada deo robe prebacuju na kamione ili železnicu, koji su skuplji, posebno za rasute terete. Zbog toga rastu troškovi uvoznika, izvoznika i industrije koja zavisi od rečnog transporta. Gorivo stiže sporije i skuplje. Jedna od prvih posledica vidi se u energetskom sektoru. Srbija je tokom jula uspeła da primi svega 25 odsto planiranih količina goriva koje stižu Dunavom. Ostatak se preusmerava na drumski i železnički transport, što povećava logističke troškove. S obzirom na to da se veliki deo sirove nafte i naftnih derivata doprema rečnim putem do rafinerije u Pančevu, svaki zastoј na Dunavu direktno utiče na troškove snabdevanja. Hidroelektrane proizvode znatno manje struje. Još ozbiljniji problem nastaje u elektroenergetskom sektoru. Hidroelektrana Đerdap 1, najveći proizvođač električne energije iz vode u Srbiji, trenutno proizvodi oko 5.000 megavat-sati dnevno, odnosno približno trećinu uobičajene proizvodnje za ovo doba godine. Prema navodima EPS-a, maj i jun bili su najslabiji meseci od puštanja elektrane u rad 1970. godine. Manja proizvodnja hidroenergije znači da EPS mora više da se oslanja na termoelektrane ili na uvoz električne energije ukoliko potrošnja poraste. To povećava troškove sistema, posebno tokom letnjih i zimskih energetskih vrhova. Industrija plaća skuplju logistiku. Najveće posledice osećaju kompanije koje izvoze ili uvoze velike količine robe. Metalurška industrija, hemijska industrija, proizvođači cementa, žitarica i mineralnih đubriva tradicionalno koriste Dunav jer je rečni transport višestruko jeftiniji od drumskog. Kada se teret preusmeri na kamione, troškovi logistike mogu porasti za desetine procenata, što direktno smanjuje konkurentnost izvoznika. Posebno su pogođene kompanije u Pančevu, Smederevu, Novom Sadu i Prahovu, koje su naslonjene na rečni transport. Poljoprivreda dobija dvostruki udar. Nizak vodostaj ne utiče samo na transport žitarica već i na samu proizvodnju. Dugotrajna suša smanjuje prinose kukuruza, suncokreta i soje, dok istovremeno poskupljuje njihov transport do luka i izvoznika. Zbog toga poljoprivredni sektor trpi dvostruki pritisak - manje prinose i veće logističke troškove. Koliki su ukupni gubici? Precizna procena ukupne štete za Srbiju još ne postoji, ali iskustva iz prethodnih godina pokazuju da dugotrajni niski vodostaji mogu da izazovu desetine miliona evra dodatnih troškova kroz skuplji transport, manju proizvodnju električne energije, kašnjenja u isporukama i slabiji izvoz. Tokom suše 2022. godine država je morala da intenzivno angažuje bagere za održavanje plovnog puta, dok su mnoge kompanije reorganizovale lance snabdevanja kako bi izbegle prekide u proizvodnji. Ovogodišnja situacija pokazuje da klimatski ekstremi postaju sve češći i da Dunav više nije potpuno pouzdan transportni pravac tokom letnjih meseci. Problem koji će postajati sve skuplji. Evropske klimatske projekcije ukazuju da će duži periodi suše i ekstremno niskih vodostaja biti sve češći. To znači da će države duž Dunava morati više da ulažu u održavanje plovnih puteva, modernizaciju luka i prilagođavanje rečne flote uslovima pliće plovību. Za Srbiju, koja značajan deo uvoza energenata i izvoza industrijskih proizvoda oslanja na Dunav, niski vodostaj više nije samo sezonski problem, već ozbiljan ekonomski rizik koji utiče na čitav privredni lanac - od rafinerija i elektrana do izvoznika i krajnjih potrošača.

